

bezwaar gegolden, in Vlaanderen en Brabant werd in den bloeitijd de liggende stoel algemeen gebruikt.

De calque dus, ligt onder de ketting, zoodat de positieve kant van het Gobelin naar de calque gekeerd is. Vóór de wevers, aan den muur, hangt het eigenlijke carton in kleur.

Wanneer een stuk geweven is, wordt het geweven gedeelte om den boom gewonden waaraan de wever zit, zoodat hij weer vooraan beginnen kan (meer dan een armlengte kan hij niet vooruit). Dit heet opboomen. Vóór dit gebeurt kan men op den grond liggend het geweven stuk beoordeelen. Men kan ook een spiegel op den grond leggen; de gebruikte calque reep is natuurlijk weggenomen. In gunstige conditie is het werk pas te beoordeelen, wanneer het Gobelin gereed is.

Naast de bezwaren van de basse-lisse staan de overwegende economische en technische van de haute-lisse. Ter verduidelijking van het besprokene en als samenvatting ervan voor de economische zijde laten wij nog een historische notitie volgen van A. L. Lacordaire over de manufactures impériales des Gobelins in 1853. Hij zegt het volgende:

1e. Les métiers de haute lisse étant situés perpendiculairement, l'ouvrier ne peut travailler que de la main droite, la main gauche luy servant uniquement à la recherche, séparation et croisure de ses fils. L'ouvrier de basse lisse, par la situation et construction de son métier posé horizontalement, a ses deux mains à lay, par le service de ses pieds qui forment, ainsi que pour le tisserand, la croisure de ses fils, qui se présentent sous sa main croisés et divisés, ce qui accélère considérablement son opération.

2e. L'ouvrier de haute lisse copie son tableau, pour ainsi dire, à vue, n'ayant pour le conduire qu'une trace légère qu'il fait lui-même sur sa chaîne, qu'il est obligé de vérifier souvent au compas dans les parties de sujession, ce qui luy prend un temps considérable sans avancer son ouvrage.

3e. Les ouvriers de haute-lisse perdent plus que la valeur d'un jour par semaine pour dévider leurs couleurs et ceux de basse-lisse reçoivent les leurs toutes dévidées et n'ont aucun temps à perdre avant de les employer... Ces raisons ont été plus que suffisantes pour faire la différence des prix des tarifs de haute lisse par comparaison avec ceux de basse lisse.

Voor mijn gevoel is basse-lisse de voorkeur te geven; buiten de economische zijde en vluggere vervaardiging; in onzen tijd, waarin het bewustzijn van een werk te willen scheppen, dat voldoet aan de eischen van decoratieve en vlak aangevende werking, op den voorgrond treedt. Basse-lisse werkt de bewuste arbeid naar een te voren vastgesteld groot plan in de hand. Immers kan men niet voortdurend de werking van de kleuren controleren; men is aangewezen op een vastomschreven teekening en een tevoren opgebouwd kleurenplan, waardoor de decoratieve eenheid verzekerd is. Haute-lisse daarentegen leent zich uitstekend voor het zorgvuldig naweven van fijnste